
12. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih

VARSTVOSLOVJE
leto 2026
letn. 28
str. 1–6

Brina Greif

O KONFERENCI

12. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih je 29. septembra 2026 potekala v Slovenj Gradcu, mestu, ki se ponaša z mednarodno plaketo miru. Skladno s tem je bil poudarek letošnje konference na razumevanju miru kot temelja varnosti in odpornosti v lokalnih skupnostih. Organizirala jo je programska skupina »Varnost v lokalnih skupnostih – primerjava ruralnih in urbanih okolij (2019–2027)« Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru v sodelovanju z Mestno občino Slovenj Gradec, Javno agencijo za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije, Ministrstvom za notranje zadeve in javno upravo ter Generalno policijsko upravo.

Tokratna konferenca je nastala kot rezultat sodelovanja predstavnikov policije, lokalnih skupnosti in raziskovalcev programske skupine Fakultete za varnostne vede, ki jo vodi prof. dr. Gorazd Meško. Predstavljeni prispevki so obravnavali vprašanja zagotavljanja varnosti in zaznavanja groženj v lokalnih skupnostih, značilnosti kriminalitete na Koroškem, odzivanja ob naravnih nesrečah, medvrstniškega nasilja, prometne varnosti, varnosti na smučiščih, digitalne preobrazbe, kibernetске kriminalitete ter prvih učinkov Zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti. Konference se je udeležilo 76 udeležencev, svoje delo pa je predstavilo 13 avtorjev. Na okrogli mizi o medvrstniškem nasilju je ob moderatorju sodelovalo še pet strokovnjakov.

Konferenco so s pozdravnimi nagovori otvorili prof. dr. Igor Bernik, dekan Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru, Tilen Klugler, župan Mestne občine Slovenj Gradec, mag. Donald Rus, namestnik vršilca dolžnosti Generalnega direktorja policije, Franc Kangler, državni sekretar Ministrstva za notranje zadeve in javno upravo Republike Slovenije, in prof. dr. Dean Korošak, rektor Univerze v Mariboru. Temu je sledil nagovor prof. dr. Meška, vodje programske skupine, ki je spregovoril o dolgotrajnem procesu prenosa teoretičnih konceptov v prakso, pri čemer je kot primer izpostavil policijsko delo v skupnosti.

VSEBINSKI POUČENJE KONFERENCE

Sledil je prispevek z naslovom *Družbeni vidiki digitalne preobrazbe v lokalni skupnosti: med izvrševanjem zakonodaje in zagotavljanjem varnosti*, v katerem je Igor Bernik predstavil koncept odgovorne in kontekstualne uporabe umetne inteligence v lokalnih skupnostih. Avtor je predstavil kritičen pogled na uporabo umetne inteligence za namene učinkovitejšega odkrivanja in sankcioniranja posameznikov ter zagovarjal njeno uporabo za zgodnje prepoznavanje tveganj,

preventivno delovanje in podporo odgovornemu ravnanju posameznikov v skupnosti. Predpogoj za to je refleksija vloge varnostnih institucij v digitalni družbi, ki imajo prav s pomočjo tehnološkega napredka možnost prispevati k premiku »od »države kaznovanja« k družbi zaupanja«.

Sledila je okrogla miza z naslovom »Medvrstniško nasilje – celostna obravnava in razumevanje vpliva na lokalne skupnosti«, ki jo je povezoval Aleš Bučar Ručman (Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru), na njej pa so svoja videnja in izkušnje predstavili Simon Slokan, dolgoletni vodja Inšpektorata RS za šolstvo, Jovita Pogorevc Merčnik, vodja interventne službe Centra za socialno delo Koroška, Rajko Nemec, kriminalist s Policijske uprave Celje, okrožna sodnica Valerija Matvos Jeromel in Mojca Mihelič, dolgoletna ravnateljica in predstavnica Združenja ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Slovenije. Razpravljalci so izpostavili pomen tesnega medinstitucionalnega sodelovanja in zaupanja med posameznimi strokovnjaki, ki so vključeni v obravnavo posameznega primera medvrstniškega nasilja. Med drugim je Mojca Mihelič predstavila izkušnje sodelovanja v projektu *Know Bullying* ter predlagala dodatno strokovno krepitev pedagoškega kadra, vzpostavitev klicnega centra za nudenje podpore šolam v izrednih situacijah in okrepitev šolskih timov z mediatorji. Valerija Matvos Jeromel je izrazila nasprotovanje zaostrovanju kaznovalne politike pri sankcioniranju mladostnikov, Jovita Pogorevc Merčnik pa predstavila naloge in pristojnosti centrov za socialno delo pri delu z mladostniki z izkušnjo medvrstniškega nasilja ter z vstopanjem v družine. Rajko Nemec je na podlagi izkušenj iz prakse opozoril na manko nadzora staršev nad aktivnostjo otrok na družbenih omrežjih. Sodelujoči so večkrat poudarili potrebo po sistemskem uvajanju programov za preprečevanje in obravnavo medvrstniškega nasilja ter opozorili, da reševanje problematike ne sme biti prepuščeno samoiniciativnosti posameznih institucij oziroma posameznikov.

Sledil je tematski sklop, osredotočen na varnostna vprašanja, povezana s koroško regijo. V njem so bili predstavljeni trije prispevki.

V prvem prispevku sta Bernarda Tominc in Andrej Sotlar predstavila rezultate kvalitativne analize izkušenj predstavnikov civilne zaščite, ki so bili vključeni v sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ob poplavah leta 2023. Izsledki raziskave so pokazali na pomen predhodne organizacije, priprav in opremljenosti sil za zaščito in reševanje v občini, usposabljanja županov in občinskih uprav, prisotnosti poverjenikov za civilno zaščito, kontinuitete delovanja štabov civilne zaščite ter vnaprej pripravljenih pogodb, odredb, protokolov in evidenc. Kot primer dobre prakse sta izpostavila samoiniciativno vzpostavitev lokalnega GIS in evidenčnih orodij v občini Mežica. Avtonomno delujoči sistem je združeval številne pomembne podatke o zbirališčih, hidrantih, gospodinjstvih in drugih relevantnih virih ter omogočal hitro sprejemanje odločitev tudi v razmerah komunikacijskega mrka. Tominc in Sotlar sta kritično ovrednotila tudi sodelovanje prostovoljcev, ki so ga sodelujoči v raziskavi ocenili ambivalentno. Ena od ugotovitev raziskave je tako tudi ta, da vključevanje zunanje pomoči v primerih kompleksnih naravnih nesreč zahteva dobro organizacijo ter nujno tudi samozadostnost pomagajočih.

V prispevku Roka Hacin so bile predstavljene značilnosti kriminalitete na Koroškem v primerjavi s splošno kriminaliteto na Slovenskem v obdobju med letoma 2000 in 2025. Podatki kažejo, da je bila v celotnem obravnavanem obdobju stopnja kriminalitete na Koroškem nižja od nacionalnega povprečja. Avtor je ugotovitve umestil v širši kontekst dosedanjih raziskav, ki kažejo večjo koncentracijo kriminalitete v urbanih središčih, teh pa je na Koroškem malo. Izjema so le tri področja, kjer je obseg kriminalitete v primerjavi z nacionalnim povprečjem večji na Koroškem. Pri tem najbolj izstopa okoljska kriminaliteta, kar je Hacin pojasnjeval s prevlado podeželskega tipa okolja v regiji. Poudaril je, da lokalno okolje vpliva na obseg in strukturo kriminalitete, zato ga ne smemo razumeti le kot ozadje kriminalitete, temveč kot temeljni del njene razlage.

Sledil je prispevek Katje Eman, ki se je raziskovalno ukvarjala z avtocesto kot dejavnikom razvoja lokalne skupnosti, pri čemer se je oprla na primera Pomurja in Koroške. Na primeru Pomurja in posledic, ki so jih tamkajšnje lokalne skupnosti občutile zaradi gradnje avtoceste, je razmišljala, kako pridobljene izkušnje prenesti v koroški prostor in jih smiselno upoštevati pri načrtovanju 3. razvojne osi. Eman je med potencialnimi pozitivnimi učinki avtocestne povezave izpostavila izboljšano dostopnost, večjo mobilnost, pospešen gospodarski razvoj, večjo investicijsko privlačnost regije, priseljevanje in razvoj turizma. Obenem je opozorila tudi na negativne učinke bližine avtocest lokalnim skupnostim, kot so povečana prometna obremenitev, raven hrupa, negativni okoljski vplivi in povečana kriminaliteta. Pri načrtovanju je zato treba upoštevati načela trajnostnega razvoja in zagotavljati ustrezne ukrepe za zmanjševanje negativnih vplivov.

V naslednjem tematskem sklopu sta bila predstavljena dva prispevka.

V prispevku z naslovom *Prekrškovno-pravni vidiki javne varnosti na občinski in državni ravni* je Bojan Tičar skozi vidik prekrškovnega prava analiziral Zakon o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti, ki se v javnosti pogosto označuje tudi kot »Šutarjev zakon«. Tičar je zakon predstavil kot primer *ad hoc* spreminjanja zakonodaje in opozoril, da lahko nesistematično uvajanje novih prekrškovnih določb odpira vprašanja skladnosti z načeli pravne države in posegov v ustavno varovane pravice. Po mnenju avtorja bi prekrškovno pravo morali na lokalni in državni ravni urediti sistematično na podlagi interdisciplinarne preučitve družbenih, institucionalnih in kriminoloških dejavnikov.

Pri prispevku Benamina Flandra, *Varnost na smučiščih – vloga nadzornika smučišča*, gre za eno prvih raziskav v slovenskem prostoru, v katero so bili vključeni nadzorniki na smučiščih. Flander je ob transparentni navedbi glavne omejitve raziskave (majhnost vzorca) prišel do zaključka, da nadzorniki z veljavnim pravnim okvirom zagotavljanja varnosti na smučiščih niso v celoti zadovoljni, pri čemer je med drugim preverjal njihovo oceno zadostnosti števila nadzornikov na smučiščih, oceno avtoritete, ki jo uživajo med smučarji in deskarji, ter njihovo zadovoljstvo z usposabljanji za nadzornika smučišča. Ob koncu je predstavil še predloge ukrepov za izboljšanje varnosti na smučiščih, oblikovane na podlagi odgovorov vprašanih nadzornikov ter lastnih izkušenj, pridobljenih pri delu trenerja na smučišču.

Sledil je tematski sklop s tremi prispevki.

Ervin Stojnšek je predstavil prispevek *Kibernetska kriminaliteta v slovenskem lokalnem okolju*, v katerem je obravnaval vse večjo digitalizacijo družbe, ključne oblike kaznivih dejanj s področja kibernetske kriminalitete in dejavnike tveganja, s katerimi se sooča policija pri njihovem preiskovanju na lokalni ravni. Policija vsako leto zaznava porast kaznivih dejanj s področja kibernetske kriminalitete, pri obvladovanju teh pa jih ovira otežena identifikacija storilcev, oteženo zbiranje dokaznega gradiva, nizka stopnja prijavljanja kaznivih dejanj, hiter tehnološki napredek in s tem nastajanje novih načinov izvrševanja kaznivih dejanj ter pomanjkanje ustrezno usposobljenih strokovnjakov s področja digitalne forenzike, informacijske varnosti in analitike podatkov. Stojnšek tako med drugim predlaga ukrepe sistematičnega izobraževanja in ozaveščanja prebivalstva z vidika dviga kibernetske pismenosti, krepitev institucionalnih zmogljivosti glede števila strokovnjakov in tehnične opremljenosti ter krepitev sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem za namen boljše izmenjave informacij, s tem pa tudi učinkovitejšega ukrepanja.

Miroslav Črešnik je predstavil projekt *Pozornost za volanom: nevidni vzrok prometnih nesreč*, ki je nastal kot odziv na izrazito poslabšanje prometne varnosti na območju Policijske uprave Celje v letu 2025. Osrednji namen projekta je sistematično ozaveščanje in izobraževanje prometnih udeležencev o tveganjih, povezanih z motnjami med vožnjo, ter spodbujanje odgovornega vedenja na cesti. Vozniki so namreč zaradi povečane rabe mobilnih telefonov in vse večje digitalizacije upravljalnih sistemov v vozilih vse bolj kognitivno obremenjeni in manj pozorni na sam promet. Projekt je bil predstavljen kot primer dobre prakse odzivanja na problematiko v lokalnem okolju, pri čemer se policijska enota poleg nadzora prometa ukvarja tudi z načrtovanjem in izvajanjem preventivnih aktivnosti.

V prispevku *Varnostni mehanizmi kot vedenjski odziv na zaznano tveganje* je Vanja Ida Erčulj predstavila terensko raziskavo, v kateri so varnostne mehanizme raziskovali na primeru parkiranja koles v centru Ljubljane. Strah pred kriminaliteto pogosto vodi v vedenjske odzive posameznikov, pri čemer prednjačijo mehanizmi izogibanja in mehanizmi obrambe. Upoštevajoč naraščanje kolesarskega prometa v prestolnici, avtorica ugotavlja, da je mehanizem izogibanja, torej opuščanje uporabe kolesa kot prevoznega sredstva, v tem primeru manj prisoten. Drugače je z mehanizmi obrambe, ki se kažejo v načinu zaklepanja koles in rabi varnostnih mehanizmov. Kolesa, zajeta v raziskavo, so bila večinoma priključena na varen način, z verigami oziroma robustnejšimi ključavnicami, praviloma tako za okvir kot za pnevmatiko na stojalo za kolesa. Raziskava je prav tako osvetlila pomen ustrezne infrastrukture (denimo v obliki prisotnosti stojal za zaklepanje) za spodbujanje varnejših načinov zaklepanja.

Zadnji tematski sklop je bil osredinjen na Zakon o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti ter njegove prve učinke.

Svoje delo je predstavila raziskovalna skupina, ki so jo sestavljali Gorazd Meško, Katja Eman, Rok Hacin in Bernarda Tominc. Avtorji so izvedli prvo analizo učinkov zakona, ki je vključevala predstavnike institucij policije, centrov za socialno delo in občin. Ugotovili so, da se zaznavanje učinkov zakona pomembno razlikuje med dolenjsko in pomursko regijo. Razlike so pojasnili z različnimi varnostnimi

razmerami in stopnjo kriminalitete ter z različno vlogo romske skupnosti v širši lokalni skupnosti obeh regij. Analiza intervjujev s sogovorniki je pokazala tudi, da romsko problematiko predstavniki posameznih institucij razumejo skozi specifične institucionalno pogojene poglede. Policisti so tako pretežno izhajali iz operativno-varnostne, socialne delavke iz socialno-varovalne in odnosne, župani pa iz upravljavsko-pragmatične perspektive. Prav različni institucionalni pogledi dodatno potrjujejo potrebo po celostnem in medinstitucionalnem sodelovanju, saj zgolj represivni ukrepi ne omogočajo učinkovitega naslavljanja (specifične) lokalne socialne in varnostne problematike.

Sledil je prispevek Branka Lobnikarja *Med sankcijo, integracijo in odpornostjo: prvi učinki Zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti v lokalnih skupnostih*, v katerem se je avtor spraševal, ali je zakon v prvem obdobju predvsem okrepil represivno odzivanje države ali je sprožil tudi institucionalno integracijo in premislek o družbeni odpornosti. Odgovor na zastavljeno vprašanje je kompleksen – po njegovi oceni se je zakon izkazal za delno uspešnega. Tam, kjer je bilo sodelovanje med institucijami že dobro vzpostavljeno, ga je zakon formaliziral in okrepil, kjer pa temu ni bilo tako, ni bilo opaziti večjih sprememb. Noben zakon, je opozoril Lobnikar, namreč ne more nadomestiti manjkajoče institucionalne infrastrukture. Ustavil se je tudi pri 8. členu zakona, ki uvaja izvršbo na denarno socialno pomoč in katerega izvajanje je aprila 2026 zadržalo Ustavno sodišče RS. Po avtorjevi oceni omenjeni člen ponazarja polje, na katerem prihaja do trka dveh logik – izvršbene logike, ki je usmerjena v izvrševanje obveznosti in sankcij, ter socialnovarstvene logike, ki je osredotočena na varstvo človekovih pravic in socialne varnosti oseb, ki jih člen zadeva. Obe logiki sta pomembni, je še dodal, a je med njima nujno najti pravo razmerje. V zaključku prispevka se je dotaknil še vprašanja legitimnosti zakona, ki je *de facto* usmerjen v romsko populacijo, pri čemer je posebej omenil opozorila dela stroke o prevladi varnostnega diskurza, ki problematiko obravnava predvsem skozi prizmo nadzora in sankcioniranja, manj pa skozi prizmo strukturnih problemov socialne izključenosti in neenakosti.

Konferenco je zaključil Gorazd Meško, ki je poudaril pomen preventivnega dela z lokalnimi skupnostmi, hkrati pa opozoril, da preventivna dejavnost ne pomeni popustljivosti pri obravnavi kršitev pravil. Predstavljeni prispevki so pokazali, da so sodobni varnostni izzivi v lokalnih skupnostih tesno povezani z vprašanji zaupanja, sodelovanja in odpornosti skupnosti. Tematsko raznolike razprave so izpostavile pomen medinstitucionalnega sodelovanja, preventivnega delovanja ter povezovanja raziskovalnih in praktičnih izkušenj. V duhu osrednje teme konference so prispevki potrdili, da mir ni zgolj odsotnost groženj, temveč predpogoj za razvoj varnih in odpornih skupnosti. 12. Nacionalna konferenca se je zaključila z vabilom na dva dogodka v prihodnjem letu – na naslednjo, že 13. Nacionalno konferenco, ter na Svetovni kriminološki kongres, ki bo potekal v Mariboru.

Zapisi prispevkov s konference so zbrani v konferenčnem zborniku, ki je dostopen v fizični in elektronski obliki (Meško in Hacin, 2026).

LITERATURA

Meško, G. in Hacin, R. (ur.). (2026). 12. *Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Mir kot temelj varnosti in odpornosti v lokalnih skupnostih*. Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. <https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2026>

O avtorici:

Brina Greif, mag. prof. socialne pedagogike, mlada raziskovalka na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, brina.greif1@um.si